

Herróp javnaðarmanna í 1970 var:

Ídnaður í sjeytiárunum

Hesum hava vit eisini fylgt upp, sigur J. Lindenskov

Tá vit seta okkum nakað fyrri, vilja vit eisini fremja tað. Ídnaður í sjeytiárunum var herróp okkara í 1970, og hava vit eisini lagt alla orku í eina skilagóða ídnaðarútygging, sigur Jákup Lindenskov, landsstýrismaður.

Málsøkini hjá Jákup Lindenskov eru m.a. sosialmál, arbeiðarmál og ídnaðarmál. Vit hava prátað við hann og leggja vit fyrri við ídnaðarmálum:

— Fyri einum ári síðani setti landsstýrið eina nevnd, sum skuldi kanna tørvin til ábøtur á verandi skipanir innan ídnaðin. Hugsað varð um láni- og studningsgrunnar og sumuleiðis um komandi útbúgvingarmynstrið. Álit- ið frá nevndini verður liðugt í hesum mánaði og kemur partvist at leggja til grund fyrri ídnaðarplan- legggingini í framtíðini.

Teir grunnar, sum eru í dag, eru ídnaðargrunnurin, menningargrunnurin og egnstúvkingin. Hetta eru pengar, sum eru settir av á figgarlógini og nýttir til ílleggingar til ídnaðar- virki ymsastaðni í landin- um. Í seinastuni eru nógv nýggj virki komin, og so- muleiðis fylgiggja ætlanir um enn fleiri, sigur Jákup Lindenskov og leggur dent á, at landsstýrið hevur verið medvirkandi í nógvum av hesum pro- jektum.

Tað er komið fyrri, at eitt projekt ikki fær við- mæli frá ráðgevanði

stovnum hjá landsstýrin- um. Hvat hendir tá?

— Landsstýrið hevur í nøkrum førum hildið, hó- ast frámæli, at tað hevur verið rætt at royna nýggj- ar leiðir innan ídnaðin, og hava vit tá tingast við partarnar um at laga pro- jektið so, at tey hava møguleika til at verða góðkend. Hetta hevur eis- ini partvist eydnast, sigur Jákup Lindenskov, sum heldur, at vit eiga at leggja nógv størri dent á útbúgving innan ídnaðin.

Treytin fyrri einum trygg- um samfelag — einum tryggum ídnað — er, at vit eiga eins væl útbúgv- ið fólk, sum teir, vit skulu kappast við. Vit skulu nú taka stig longri í forel- ingini av fiskaværunum og eg- ivist ikki í, at vit kunnu gera okkum galdandi við t.d. livra- og rognherme- tikki. Ráveruna eiga vit helst betri enn nakar ann- ar, og fer her ein dag at kalla øll fyrri skeytti. Her er bert eitt dømi um, at enn eru virði eftir at skapa.

Útviklingurin innan forelding í fiskivinnuni er ómetaliga stórur. Á flaka- virkjunum fer ein stór út- bygging og endurnýgging fram. Her eiga vit altið at fylgja við, so at vit til eina

og hvørja tíð leggja við einum framleiðsluapparat- i, sum er kappingarført. Hætt noyðast vit at kapp- ast við fremstu tjóðir inn- an fiskivinnuna.

— Til valið í 1970 fór javnaðarflokkurin undir- herðin ídnaðin. Er nakað, sum flokkurin tá setti sær fyrri, vunnist?

— Avgjört. Vit vita, hvussu afturhaldið støð- ugt berjist imóti, ið hvussu so er í talu, at tað almenna luttekur í tilrætt- islegggingini av okkara ídnaðarútygging. Men tíðin hevur prógvað, at politikkur javnaðarmanna hevur verið og verður tað eisini í framtíðini — ein- asta leið at ganga. Vit duga í dag øll at siggja virðið — at samfelagið gongur á odda og lagar viðurskiptini so, at virkini fáa betri møguleikar at trivast. Vit koma eisini at ásanna, at tað má vera rætt við eftirliti og plan- legging.

Sosialmál

— Tú hevur verið skýrður sum ministari fyrri neyð og elendigheit. Høvd tú sum landsstýrismaður fyrri so- sialmálum, fingið bett nakað um neyðina og elendigheitina?

— Størsta sosiala fram- stigsið síðani fólkapensjón- ina er, at vit nú hava fingið lógina um dagpen- ing samtykta, soleiðis at eisini timaløntum er tryggjað løn undir sjúku í stórt sæð sama mun sum teim fastløntu.

Síðani eru gjerdar fleiri ábøtur á verandi skipanir. T.d. er inntøkmarkið hækkað, so at pensionist- ar frá 1. januar komandi ikki verða niðurskornir so hart sum higartil, um teir vinna eitt sindur afturat pensjónini. Einkjurnar, sum hava børn at for- syrgja, fáa eykapensjón og treytirnar fyrri at koma undir hesa eru munandi bettar. Skatturin hjá fólkapensjónistum, lág- løntum, er munandi lækk- aður.

Eftir nýggju skattalóg- ini fær stakur pensionist- ur, sum hevur fingið 18.800 kr. í pensjón, 662,00 í skatti, um hann býr í Havn.

Í flestum øðrum komm- unum munandi meira. Men eftir nýggju skatta- lógini fær hesin sami fólkapensjónistur 0 kr. í skatti í Havn, og fær hann heldur ongan skatt á bygd.

Eftir galdandi skattalóg fáa eini hjún, sum hava

28.800 kr. í fólkapensjón 2.012,— í skatti í Havn. Í flestu øðrum kommunum munandi meira. Eftir nýggi skattalógini fáa hjúnini hvørt sær 525,— kr. í skatti, ella tilsamans 1050 kr. í mun til fyrr 2.012.

Á sjúkrahúseinum er almikið hent og ger tað framvegis. Tað vera settir fleiri læknar, sjúkrasyst- ar og byggingin av rektar- og ellisheimunum heldur fram sum ætlað.

Heimahjálpin hevur vist seg at vera eitt gott tilboð og hesari leiðin vilja vit halda fram við.

Andsveikraforsoygin er undir stórari útygging og ikki minst á hesum økj- um kemur nógv at henda.

Tú spyrst um neyð og elendigheit. Jú, sanniliga hava vit kent til hetta, men er myndin í dag ein onnur. Eitt samfelag, sum ikki hevur ráð at taka sær av teimum veiku, kann ikki kallast eitt framkom- ið samfelag. Her skal vera pláss fyrri øllum.

Arbeiðarmál

— Tú hevur eisini havið ar- beiðarmál um hendir. Hvat av serligum týdn- ingi er hent á hesum øki?

— Við tað, at tað al- menna er uppi í at stuðla virkisútygging og harvið skapa fleiri arbeiðsplass, er tryggin fyrri lønandi ar- beiði skapt. Lógin um ar- beiðaravertd virkar betri, enn hon hevur gjørt, og hava vit í hesi tingsetuni ásett arbeiðsvikuna at

vera ta somu sum í londunum kring okkum. Við prisjavningini fáa all- ar stættir somu viðbót í krónum og oyrum. Serliga arbeiðsfólkið — tey timal- løntu — eru javnsett við aðrar stættir, nú dagpen- ingaskiparin er komin. Hetta er tað størsta fram- stigsið í nýggjari tíð aftur- at fólkapensjónini.

— Tað man ikki vera ov nógv sagt, at sambands- flokkurin, fyrrverandi landsstýrispartnari javnað- arflokksins, hevur fært eina heldur sjáldsama agitation móti javnaðar- flokkinum hesaferð. Hvat heldur tú?

— Vit hevdu eina fruktugóða samvinnu við sambandsmenn. Men við nýggja sensatiónshung- andi formanninum tykist sum flokkurin rættiliga hevur skift ham. Men at guðsberni batna er at vóna. Tað hevur ivaleyst onkur, sum hoyrði sam- bandsmenn í útvarpinum, og var tað einki óðrvisi, enn vit eru vanir við. Eg haldi, at hetta hevur givið okkum okkurt at hugsa um. Lat teir eiga sínar ræðslusøgur um líkt og ó- líkt. Ti livur eingin leingi av. Eg haldi, at landsstýr- ið hevur fingið væl av skafti, men nógv er eftir, og eru javnaðarmenn ikki bangnir fyrri, eisini eftir valið, at fara í arbeiðs- klæðini, og gera sitt til at skapa eitt enn betri og tryggari samfelag, sigur Jákup Lindenskov at enda.

Svar til harra Juul Jacobsen, Nólsoy

Góði Juul Jacobsen.

Tað ger mær ilt, at mín atburður hevur verið so- leiðis, at tygum halda, at eg eri ill við tygum, tað eri eg ikki.

Heldur ikki havi eg mis- fatað orð tygara, og enn minni skilt tygum reiðara og stórkapitalist. (Veit ikki, at tygum eru reiðari, fyrr enn eg siggi tað í skrivi tygara).

Tygum siga, at tygum høvdu alt uppskrivað og løsu tað upp, so væl fyrri eri eg ikki, tí minir fáu setningar vóru ikki niður- skrivaðir, men sum tygum havi eg eisini spurt fólk,

hvat eg segði. Tað, ið fekk meg at biðja um orðið, vóru hesi orð tygara:

„Nú er tað so galið, at eisini timalent fólk fáa 80 ella 90% av lønini fyrri at hava krim.“

Eg má viðganga, at eg gjørdist sinnisrørd, tí ar- beiðarastætturin stendur mær nær.

Frá barni av í teimum fátæku triatiárunum og við einum pápa, sum nevndarlími í Havnar Ar- beiðsmannafelag og seinni sum býráðslími og lög- tingsmanni upplivdi eg arbeiðarastriðið soleiðis, tað ongantið fer mær úr

minninum og eg kann ongantið gloyma tann arv ið eg fekk í barnaheimi minum, og ei heldur sleppa frá honum.

Arbeiðarastætturin — menn og kvinnur — hava hesi mongu árinu strítt teirra harða og ofta so einsamalla stríð, litið tí- verri hevur frá almennari síðu eydnast at hjálpt teimum, men nú í hesu tingsetu fingur vit so dag- peningaskipanina sam- tykta, henda, ið gevur timaløntum sjúkrapening, tó bert 80% av lønini.

Juul Jacobsen, tygum siggja út sum ein maður, ið veit, hvat slit er.

Tygum vita óivað eis- ini, hvussu ofta bæði menn og kvinnur eru farin sjúk til arbeiðis, tí tey høvdu ikki ráð at missa lønina, og bøttu so mang- an fyrri hetta við oyði- lagdari heilsu.

Ti kann eg ikki taka tygara: nú er tað so galið eisini, at timalent fólk fáa 80 ella 90% av lønini fyrri at hava krim, og hetta fekk meg at biðja um orð- ið.

Eg loyvdí mær at átala hesum og visti m.a. á, hvussu vandamikið tað er at seta stætt upp móti stætt og segði nakað so-

leiðis: at hetta kundi ein- vænta av einum stórkapi- talisti ella stórreiðara og ikki av tygum.

Viðari søgdu tygum: vit (nólsoyinger) og aðrir út- røðarmenn, hvat fáa vit. Einkí.

Vil eg her svara, eru tygum ikki greiður yvir, at útrøðarmenn eru við í hesi dagpeningaskipan, eg endurtaki, at í Føroyum er henda dagpeningaskipan eisini galdandi fyrri útrøð- armenn, so skuldi ein av tygara synum gjørst sjúkur, hvat eg innliga ikki vóni, so fær hann sjúkrapening.

Viðv. rikidømi, so kann hetta tulkast nógvur veg- ir, uttan at peningur nýt- ist at vera uppi, men eg fátí væl, at tygum fela tygum ríkan, tá tygum „siggi Margrethu koma skúmandi inneftir vikini, full undir lúkurnar og tygum heilsa syninum væl afturkommar“, og eg ynksi tygum og øllum tygara, alt tað besta.

Havi frætt, at tygum eru á landssjúkrahúsin- um, so eg vil eisini ynksi tygum góðan bata.

Vinarliga

Jona